

Záznam do kroniky obce SLOVENSKE PRAVNO

za rok 1987

Kronikárka: Ružena BOHAČÍKOVÁ

Počet strán: 24

Obyvateľstvo

K 31. decembru 1987 má Slovenské Pravno 964 obyvateľov. Liešno 76 a Kalamenová 83. Počas roka sa do Slovenského Pravna pristahovalo 44 obyvateľov, 23 sa odstahovalo, narodilo sa 5 zdravých chlapcov a 6 zdravých dievčat, zomrelo 6 mužov vo veku 73, 67, 81, 57, 55 a 34 rokov a 67-ročná žena, z toho 4 na rakovinu. Z Liešna sa odstahovalo 8 ľudí, 1 žena sa pristahovala a 64-ročný muž zomrel. Z Kalamenovej sa odstahovalo 9 ľudí, 1 zdravé dievčatko sa narodilo a 78-ročný muž a 88-ročná žena zomreli.

Počas roka boli v Slovenskom Pravne dokončené 3 novostavby rodinných domov a 2 začaté. 30. decembra sa začalo s výstavbou zdravotného strediska odvozom zeme, aby sa terén vyrovnal a stavenisko bolo oplotené.

Zbor pre občianske záležitosti

Činnosť Zboru pre občianske záležitosti je stále pestrás a 7 členov má vo svojom volnom čase práce nesozaj dosť. V obradnej sieni individuálne uvítali do života 14 novorodencov, z toho po jednom z Martina a Brieštia. 9 párov tu vstúpilo do stavu manželského a pre 6 brancov zo Slovenského Pravna a 1 z Kalamenovej tu pripravili pred odchodom na základní vojenskú službu peknú rozlúčku, na ktorú boli pozvaní aj rodičia brancov. V máji tu 36 žiakov 2.ročníka zložilo pioniersky slub a v októbri 35 žiakov 1.ročníka iškričkový slub. Členovia Zboru pre občianske záležitosti blahoželali 5 manželským párom pri striebornej svadbe, jednému pri zlatej a jeden manželský pár / Jozef Dírer a Anna Dírerová rodená Š vindutková/ sa dožil diamantovej svadby - 60 rokov spoločného života.

23. septembra sa konala v agitačnom stredisku beseda s dôchodcami nad 70 rokov, kde osobitným autobusom boli dovezení aj dôchodcovia z Liešna a Kalamenovej. Zúčastnilo sa jej

75 občanov, ktorí dostali malé občerstvenie a darček. Žiačka Silvia Kubisová im predniesla peknú báseň a spevácky krúžok Žien im zaspieval. Potom besedovali s predstaviteľmi miestneho národného výboru.

Dvojica členov navštívila 30 občanov nad 80 rokov pri ich narodeninách a z príležitosti Medzinárodného dňa žien 14 žien 80 a viacročných.

V zasadke miestneho národného výboru pripravili oslavu z príležitosti Medzinárodného dňa žien pre 35 žien - funkcionárok, kde im predseda miestneho národného výboru Miroslav Brngál podakoval za ich obetavú prácu a odovzdał malý darček.

Na 5 cirkevných pohreboch mal člen rozlúčku so zosnulým a 2 pohreby v Slovenskom Pravne členovia Zboru pre občianske záležitosti pripravili bez farára. Hovoríme im občianske pohreby.

Pokračovalo sa na stavbe Domu smútku, kde bolo odpracovaných 8 127 brigádnických hodín, z toho 4 612 bezplatne. Vytvorila sa hodnota za 477 000.-Kčs a výdaje na stavbu činili 396 000.- Kčs. Urobilo sa toho veľa. Stavba je už zastrešená, urobená elektro aj vodoinštálacia, okná sú zasklené a je na hrubo omietnutá.

Miestny národný výbor zakúpil veľkokapacitné kontajne ry na odpadky pre základnú školu, Liešno a cintorín v Slovenskom Pravne.

Z bývalého bytu lekára /už 10 rokov je neobývaný/ v budeve miestneho národného výboru bola tohto roku urobená zasaďka a kancelária. Bol kúpený nový nábytok a záclony. Všetko aj s vymalovaním prízemia to stalo 31 000.- Kčs.

V auguste bol vyasfaltovaný chodník od námestia smerom na Martin.

Plnenie
volebného
programu

O plnená volebného programu sa dočítame v článku Života Turca, ktorý bol uverejnený 16. decembra 1987 / založený v dokumentácii/.

Zvádzarm

Aj tohto roku najvýznamnejšou a zároveň najvydarenejšou akciou Zvádzarmu boli Majstrovstvá Slovenskej socialistickej republiky v motocrosse v triede do 500 ccm na trati Pod hradiskom 3. mája. Prípravu riadil organizačný výbor, ktorý sa pred pretekmi zišiel 10-krát. Pracoval v tomto zložení:

Ivan Kardoš - riaditeľ pretekov

Vladimír Kurinský - zástupca riaditeľa

Ing. Katarína Budiská - hospodár pretekov

Alena Kardošová - tajomník pretekov

Jaroslav Roh - ~~p~~rednádajník

Pracovali aj ďalší, ktorých si môžeme prečítať v bulletine založenom v dokumentačnom materiáli.

Tento 8. ročník Majstrovstiev SSR /bulletin uvádza 9. ročník - je to omyl funkcionárov/ sa išiel už novým systémom, lebo celoštátne bola zrušená trieda do 250 ccm a pričlenená k triede do 500 ccm. Úroveň pretekov, ako sa predpokladalo, bola vyššia. Najprv sa jazdili kvalifikačné jazdy a do pretekov z 56 jazdcov postúpilo len 40. Do cieľa prišlo 28, teda 12 vypadli. Na 1. mieste bol Marián Duchoň z vrcholového strediska športu v Považskej Bystrici. Prvýkrát u nás sa snímali v cieli časy elektronickým zariadením a kvalifikačné jazdy boli zaznamenané na videokazetu, aby slúžili ako doklad pri prípadnom teste pretekárov. Počasie pretekom prialo. Zúčastnilo sa ich 1 700 platiacich divákov a vyše 300 neplatiacich. Vstupenka pre dospelých stála 15.- Kčs a pre deti 5.- Kčs.

Aj my máme dvoch pretekárov v motocrosse- Marián Zelenka a Róbert Grusman. Zatiaľ pretekajú v triede juniorov a zí-

častnili sa už niekolkých pretekov v rámci Slovenska.

2. decembra 1987 sa na zasadnutí Slovenského ústredného výboru Zväzarmu v Bratislave zúčastnil Ivan Kardoš, Vladimír Kurinský a Jaroslav Roh, kde našej organizácii bolo určené usporiadanie Majstrovstvá SSR v motocrosse v triede do 500 ccm 8. mája 1988.

Veľmi aktívne pracoval Športovo-strelecký klub. Pri príležitosti 42.výročia oslobodenia našej obce usporiadal Zväzarm v spolupráci s Radou Miestneho národného výboru v Slovenskom Prevne 19.ročník streleckej súťaže O putovný pohár oslobodenia. Súťaž sa uskutočnila 12.apríla na krytej strelnici za účasti 7 družstiev. Naše družstvo v zložení Ľubomír Hruž, Jozef Páleš, Jaroslav Rajnák a Jaroslav Páleš túto súťaž vyhrali, teda pohár máme doma. Ráno pred pretekmi bola na námestí pri pomníku padlých malá slávnosť z príležitosti 42.výročia oslobodenia obce spojená s kladením venca. Zúčastnili sa jej aj všetci pretekári.

Naši strelci Miroslav Páleš, Jaroslav Páleš a Ľubomír Hruž sa zúčastnili v Jazernici súťaže O veľkonočný pohár. V konkurencii 23 družstiev obsadili 2.miesto a v súťaži jednotlivcov bol Jaroslav Páleš na 3.mieste.

V novembri usporiadala naša základná organizácia Zväzarmu 19.ročník súťaže v streľbe z malorážky O putovný pohár Okresného výboru Zväzu československo-sovietskeho priateľstva. Zúčastnilo sa jej 12 družstiev. Naše družstvo v zložení Emil Páleš, Jozef Páleš, Ľubomír Hruž a Jaroslav Rajnák obsadilo 6. miesto.

Zväzarmovci odpracovali bezplatne 100 hodín pri výstavbe Domu smútku a 50 hodín pri triedičke zemiakov na štátnom majetku. 1 200 hodín odpracovali pri úprave motocrossovej trate a 100 hodín pri údržbe strelnice.

Už tradične v decembri postavili na námestí vianočný stromček a ozdobili ho farebnými elektrickými žiarovkami.

Socialistický zväz mládeže Členovia Socialistického zväzu mládeže účinne pomohli pri organizovaní Sokolovského preteku brannej zdatnosti, ktorý usporiadala základná škola spolu so Zväzarmom a Telovýchovou jednotou 1. februára, teda v nedelu. O 8. hodine bol zraz pretekárov v Klube mladých. Bol krásny slnečný deň a riedny mráz. Ráno o 8. bolo -21 stupňov, o 10. ešte -13. V dostatočnom množstve bol pre každého pripravený teply čaj. 25 žiakov 1.-4.ročníka súťažilo v behu na lyžiach, 16 žiakov 5.-8.ročníka aj v streľbe zo vzduchovky a takisto, ale na dlhšej trati súťažilo 7 chlapcov do 20 rokov, 2 dievčatá do 21 rokov, 3 chlapci do 30 a 4 nad 30 rokov. / Správa o tom bola v Živote Turca, je založená v dokumentácii./

9. mája z príležitosti oslobodenia našej vlasti Sovietskou armádou založili na Šiancoch táborák, kde spievali pri harmonike. Z 30. apríla na 1. mája postavili 3 máje pred domom dievčat a veľký máj na námestí.

Z príležitosti Medzinárodného dňa žien usporiadali v Sokolovni diskotéku za účasti asi 80 mladých s 8-korunovým vstupným. Podujatie trvalo 4 hodiny a diskdžokejovi zaplatili 500Kčs. V marci usporiadali v telocvični stolnotenisový turnaj o majstra obce. Zúčastnilo sa ho 27 súťažiacich. Vítazom sa stal Bernard Vričan, na druhom mieste bol Vladimír Ertel a na treťom Miroslav Fobel. Škoda, že všetci traja sú z Rudna.

Tohto roku získali zväzáci nový priestor na klubovú miestnosť. Je to jedna trieda v bývalej materskej škole, ktorú dali vymaľovať, kúpili záclony, stoly a stoličky. Peniaze na to im poskytol miestny národný výbor a Miestne kultúrne strešisko. Klubovú činnosť zahájili nácvikom programu s názvom

Malé javiskové formy včera a dnes. Námet im poskytol Ján Farský z Klubu mládeže Závodov ťažkého strojárstva Martin a scenár napísali spoločne všetci účinkujúci: Peter Petráň, Ing. Ľadislav Blaško, JUDr. Slavomíra Kurinská, Lenka Kurinská a Lívia Farská. Režisérom bola Eva Habánová. 17. mája sa s programom zúčastnili na obvodnom kole klubovej činnosti v Klube mladých v Martine. Súťažilo 8 dedinských klubov, z ktorých 5 postúpilo. Medzi nimi boli aj naši. 23. mája na okresnom kole v Košťanoch nad Turcom súťažili aj 2 mestské kluby. Postúpil 1 mestský a 1 dedinský, a to náš. 5.-7. júna sa zúčastnili krajského kola v Dolnom Kubíne, kde súťažilo 15 klubov, z toho 4 dedinské. Náš klub opäť zvíťazil a postúpil do celoslovenského kola, ktoré bolo 30. septembra až 3. októbra v Rimavskej Sobote. Tu sa neumiestnili na prvých troch miestach a odniesli si len diplom za účasť. 30. mája predviedli tento program pre 40 ľudí vo svojom klube a všetkým sa páčil.

V ten istý deň zorganizovali z príležitosti Medzinárodného dňa detí zábavné popoludnie pre deti predškolského veku. Pre zlé počasie to bolo v Sokolovni. 30 detí súťažilo v rôznych zábavných a športových súťažiach. Odmenou za výkon im boli lízatka, žuvačky, loptičky a strúhadlá. Detom sa to veľmi páčilo a je potešiteľné, že mládež má k tomu drobízgu taký pekný vzťah.

Členovia Socialistického zväzu mládeže pracovali vo svojom volnom čase aj na stavbe Domu smútku, kde bezplatne odpracovali 100 hodín a pri triedičke zemíakov 135 hodín.

Slovenský
zväz žien

Základná organizácia Slovenského zväzu žien v Slovenskom Pravne má 121 členiek. Predsedníčkou je stále Marta Šverčíková. V máji usporiadali tanecnú zábavu v Sokolovni, z ktorej mali čistý zisk € 535.- Kčs. Vstupné bolo 15.- Kčs. Pred motocrosso-

vými pretekmi usporiadali brigádu a vyčistili okolie cintorína.

V auguste sa okolo 20 žien zišlo pod Bohušovou, kde strávili príjemný deň v prírode a uvarili si v kotlíku guláš.

Z príležitosti Medzinárodného dňa Žien usporiadali spoľne so základnou organizáciou Československého Červeného kríža slávostnú členskú schôdzku s malým pohostením a kultúrnym programom dňa maternej školy. V organizácii majú pekný zvyk, že pri okrúhlych narodeninách od 50-ky nahor kupujú darček v hodnote 50.- Kčs a na členskej schôdzi oslávenkyniam zablahoželajú.

Vo februári zorganizovali autobusový zájazd na večerné divadelné predstavenie do Martina. Na pohostenie pri posedení s dôchodcami prispeli sumou 200.- Kčs. V decembri na Mikuláša 5 členiek navštívilo deti v Detskom domove v Necpaloch a za vyše 200.- Kčs im kúpili banány a mandarínky.

14. decembra na výročnej členskej schôdzke si vypočuli prednášku JUDr. Zachara "Rozvodovosť a jej príčiny". V jeseni pri triedičke zemiakov odpracovali 85 brigádnických hodín.

Základná organizácia Slovenského zväzu Žien v Liečne má 14 členiek, ktoré sú veľmi aktívne. Keď je ich tak málo, nespolieha sa jedna na druhú, takže pri každej práci sa zídu všetky. Thto roku za výdatnej pomoci mužov - požiarnikov prebudovali v kultúrnom dome kuchyňu a zriadili si špajzu. Do kuchyne kúpili kuchynskú linku za 3 780.- Kčs, na ktorú dostali peniaze od Miestneho národného výboru v Slovenskom Pravne. Zo svojich peňazí postupne kúpili potrebné veci na stolovanie ore 60 osôb, ako taniere, príbory, rôzne poháre, košíky na chlieb, solničky, popolníky a podobne. Pri chystaní svadby môžu piecť zákusky a aj variť v týchto priestoroch a tiež svadobná hostina sa robi v sále.

Oslavy Medzinárodného dňa žien usporiadali spolu s požiarnikmi. Prichystali varené klobásy, vajíčka, víno, malinovku a keksy.

Československý Červený kríž Aj tohto roku výbor základnej organizácie Československého Červeného kríža zorganizoval 19 bezpríspevkových darcov krvi a 6. januára spoločne odišli na odber do Martina. V hostinci v Novej kolónii pripravili pre nich obed a mladí zdravotníci zo základnej školy im predviedli kultúrny program. Tohto roku pribudol po 20. odbere krvi držiteľ Jánskeho plakety Anton Hupka.

V apríli usporiadali brigádu a vyčistili okolie cintorína, 18. júla usporiadali v Sokolovni tančnú zábavu. Účasť bola hojná, 216 platiacich. Vstupné aj s tombolou bolo 15.- Kčs. Za hudbu Spektrum z Turčianskych Teplíc zaplatili 2 000.- Kčs. Čistý zisk mali 2 000.- Kčs. Na zábave predávali varené biele víno a minerálku.

Na posedenie s dôchodcami kúpili pre každého malý darček. Organizácia má 6 opatrovateľiek, ktoré sa starajú o starých osamelých občanov. Dve opatrovateľky - Margita Kurinská a Žofia Kvaššayová boli za vzornú prácu vyznamenané Okresným výborom Československého Červeného kríža v Martine.

V jeseni pri triedičke zemiakov odpracovali členovia 105 hodín zdarma.

Komunistická strana Slovenska Základná organizácia Komunistickej strany Slovenska má 22 členov, z toho 18 dôchodcov. Okrem toho sú 40 regeistrovaní, ale tí sú členmi organizácií na svojich pracoviskách. Pri základnej organizácii sú vytvorené 3 stranické skupiny, a to stranicka skupina poslancov Miestneho národného výboru v Slovenskom Pravne s 19 členmi, pro Polovníckom združení Holý vrch so 6 členmi a pri základnej škole so 4 členmi. Stranicka sku-

pina poslancov sa schádza pravidelne pred zasadnutím pléna miestneho národného výboru a schvaluje obsah rokovania, hlavné úlohy aj plán práce. Stranicka skupina pri Polovníckom združení prejednáva na svojich zasadnutiach plán práce, kandidátka výboru a rôzne momentálne problémy. Stranicka skupina na základnej škole prejednáva plán práce školy, zaoberá sa činnosťou Pionierskej organizácie na škole, schvaluje kandidátku závodného výboru Revolučného odborového hnutia a zožberá výchovno-vyučovacie výsledky. Na náboženskú výchovu v školskom roku 1986/87 bolo prihlásených 20 žiakov, ktorých jednu hodinu týždenne vyučoval rímsko-katolický farár.

Členské schôdze základnej organizácie Komunistickej strany Slovenska sa konali pravidelne každý mesiac a riešili sa na nich rôzne problémy obce, sledovala a hodnotila sa činnosť organizácií Národného frontu a Miestneho kultúrneho strediska.

Zväz česko-slovensko-sovietskeho priateľstva

Základná organizácia Zväzu československo-sovietskeho priateľstva má 42 členov. Jej predsedom je Juraj Kamarýt, učiteľ na základnej škole. 23.marca mali výročnú členskú schôdzku, na ktorej zhodnotili činnosť za uplynulé obdobie a stanovili si plán na ďalšie. 5.novembra v agitačnom stredisku usporiadali oslavu 70.výročia Veľkej októbovej revolúcie, kde slávnostný prejav mal predsedu. Hodnotný a pestrý kultúrny program mali žiaci základnej školy. Tajomník organizácie Pavel Gollubič prečítal pozdravný list, ktorý bol odoslaný na generálny konzulát Sovietskeho zväzu v Bratislave.

Slovenský zväz ochrancov krajiny a prírody

Základná organizácia Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny má 16 členov. 30.augusta sa 15 zúčastnili Pochodu po stopách Slovenského národného povstania, trasa ktorého viedla cez Brieštie, Hadvigu na kopec francúzskych par-

tizánov. Od apríla do novembra každú sobotu a nedelu vykonával vždy jeden člen prieťipožiarnej služby v okolitých horách. Mali to dohodnuté s tuncajšou Lesnou správou, ktorá im aj za služby platila. Na jar odpracovali 66 brigádnických hodín pri vysádzaní lesných stromčekov, 56 hodín odpracovali pri udržiavaní pútačov a zelené okolo nich a 130 hodín na Dome smitku. V okolí tančného kola a materskej školy vysadili 25 briez a v okolí príjazdovej cesty k cintorínu orezali lípy.

Slovenský zväz invalidov Členovia Slovenského zväzu invalidov pomohli aj tohto roku pri úprave priestranstva pred aj po motocrosse. Pomáhali aj štátnym majetkom, kde odpracovali 1 050 brigádnických hodín. Liečivé bylinky toho roku nezbierali. Akosi im ti navyšlo, lebo štátne majetky robili čest chemické postreky a vtedy sa zbieť nesmie.

Slovenský zväz chovateľov Základná organizácia Slovenského zväzu chovateľov odviezla tohto roku do liahne v Martine 8 000 vajec od čistokrvných sliepok. Dosiahli 80% liahnivost. Za vyliahnuté kurča platili lihni 4,50 Kčs a predávali ho za 6,50.

Skoro na jar zistili záujem občanov o húsenice a káčatá a objednali ich u Chovateľov v Mikulove, ktorí ich dovezli.

19.apríla usporiadali v Sokolovni tanční zábavu s tomboľou, kde už tradične vo výhrach boli živé domáce zvieratá. 30. augusta sa zúčastnili autobusového zájazdu na mierové slávnosti v Senici spojené s výstavou domácich zvierat.

Telovýchovná jednota Telovýchovná jednota má 101 členov, z toho len 3 ženy. Najsilnešiu skupinu tvorí 67 futbalistov, ďalej je 14 turistov a 20 redevých členov. Futbalový oddiel v súťažnom ročníku 1986/87 skončil na 6.mieste, keď v 14 zápasoch získal 10 bodov. V súťaži slušnosti bol tiež na 6.mieste. V jesennej časti súťaže sú zatial na 8.mieste z 13 súťažiacich mužstiev. Najlepším

strelcom jesennej časti je Igor Burzík s 8 gólmami a za ním Ivan Kalnický so 6 gólmami. Počas tohto roka sa mužstvo výrazne omladilo a jeho základ tvoria hráči z Liešna - Jozef Páleš, Miroslav Páleš, bratia Ján a Ľubomír Petrovičovi a Ján Bízik. Po dohode s riaditeľom školy mali raz týždenne tréning v telocvični, ale málokedy sa tam zišli všetci. Ist' rovno na zápas bez tréningu, to nemôže priniesť veľké úspechy.

18. júla usporiadali futbalový turnaj - II. ročník memoriálu Ladislava Bročku za účasti mužstiev z družobnej obce Veľké Albrechtice, Škola Bílichov a Družstevníka Blážovce. Prvenstvo získalo mužstvo Blážoviec. Počas obednajšej prestávky odohrali priateľský futbalový zápas seniori naši a z Bílichova. Vyhrali naši.

27. septembra usporiadali turisti celodenné putovanie v pohorí Žier. Bol to II. ročník memoriálu Dušana Fontanyho.

Sportovci pri výstavbe Domu smítku odpracovali zdarma 70 hodín a pri triedení zemiakov 120 hodín.

Zväz požiarnej ochrany Základná organizácia Zväzu požiarnej ochrany má 110 členov, z toho 17 žien. Výbor má 41 členov a v tomto roku zasadal 10-krát. Účasť na výborových schôdzach bola takmer 100%, ale účasť členov na tohtoročných 4 členských schôdzach nebola ani 50%. Podľa stanov môže byť do zväzu prijatý občan po dovršení 14 roku svojho veku, preto by v budúcnosti chceli prijímať viac mladých, vychovávať ich a takto mať záruku lepšej práce.

Požiarnici majú v užívaní požiarne zbrojnicu v hodnote 498 396.- Kčs a inventár v nej za 501 004.- Kčs. O všetko sa pravidelne a vzorne starajú.

V apríli urobili miestne tréningové cvičenie - hasenie požiaru obytného domu a v septembri opäť, ale hasili malú prevádzku. Na motocrossových pretekoch 10 členov zabezpečovalo po-

Žiaru službu. 6.júne se zúčastnili športovej súťaže požiarnych družstiev, kde sa zo 131 družstiev umiestnili na 40. mieste. 3.októbra sa v oblasti tanecného kola konal ~~branný~~ pretek mladých požiarníkov "Flameň" za účasti 78 požiarnych hliadok z celého okresu. Pretek sa zúčastnili naše 2 družtvá dievčat, ktoré vo svojej kategórii obsadili 3. a 10.miesto. 10.októbra bol tu branný pretek požiarnych družstiev dorastu, ktorého sa zúčastnilo 38 hliadok. Opäť nás reprezentovali leh dievčatá, ktoré sa umiestnili na 24.mieste.

V marci - Mesiaci požiarnej ochrany uskutočnili na požiarnej zbrojnici 5 prednášok pre žiakov základnej školy a predviedli im aj požiarnu techniku.

Naši požiarníci stále uchovávajú tradíciu fašiangovania. 28.februára 2 skupiny maškár s harmonikou a požiarníkom v uniforme navštívili každú domácnosť a ako vždy, ani teraz neodíšli naprázdno. Pokladnička sa plnila peniazmi a vrece potravinami. Každého pozvali na večernú tanecnú zábavu.

Letnú tanecnú zábavu v prírode neusporiadali, pretože predchádzajúce 3 roky sa k nim počasie chovalo macošky. Mali teda strach z ďalšej finančnej straty.

Požiarníci pri výstavbe Domu smútku odpracovali bezplatne 120 hodín a pri triedení zemiakov 125 hodín.

Základná organizácia Zväzu požiarnej ochrany v Liečne má 22 členov. Aj oni dodržiavajú tradíciu fašiangovania. 28.februára chodila skupina maškár s hudbou a požiarníkom v rovnošate z domu do domu , kde v tanci povykrícali domáčich a dostali 100.- Kčs, klobásu, vajíčka alebo slaninu. Večer na tanecnej zábave pripravili z potravín pohostenie už na novom sporáku za 1 200.- Kčs, ktorý požiarníci kúpili do novoupravenej kuchyne v kultúrnom dome. 19.decembra usporiadali tanecnú zábavu, ktorej sa zú-

čestnili poväčšine mladí. Za hudbu zaplatili 2 200.- Kčs a zisk mali 400.-Kčs.

Miestne kultúrne stredisko

Miestne kultúrne stredisko s riaditeľkou Boženou Kubisovou má na starosti činnosť kina "Žiare", rozhlasového krúžku, krúžku názornej agitácie a propagácie, speváckeho krúžku žien a Miestnej ľudovej knižnice. Tiež pomáha v kultúrno-osvetovej práci jednotlivým zložkám Národného frontu.

Miestne ľudová knižnica bola otvorená každý pondelok od 15. do 19.hodiny. V tomto roku ju navštievovalo 230 čitateľov, z toho 82 detí do 14 rokov, 42 do 18 rokov a 106 dospelých. Vypožičali si 13 000 kníh v takomto zložení: 716 spoločenskej literatúry, 538 prírodovednej, 415 polnohospodárskej, 318 technickej, 903 inej náučnej, 3 732 beletrie, 1 876 náučnej pre deti a mládež a 4 502 detskej literatúry. Knižný fond tvorí 3 815 zväzkov a 6 druhov časopisov. Sú čitatelia, ktorí držia u seba knihy aj rok, ale sú aj takí, ktorí sa odstahujú aj s vypožičanou knihou.

Rozhlasový krúžok s vedúcou Annou Ličkošovou odvysielal v miestnom rozhlase 39 relácií na rôzne témy. Okrem nich pracovníci miestneho národného výboru vysielajú podľa potreby rôzne oznamy.

Krúžok názornej agitácie a propagácie vyzdobil obec k 1. a 9.máju, pripravil transparent do pravomájového sprievodu a urobil výzdobu obce k 70.výročiu Veľkej októbrevej socialistickej revolúcie. V 5 propagačných skrinkách, ktoré majú na starosti jednotlivé zložky Národného frontu bola 41-krát vymenená výzdoba.

Spevácky krúžok oslávil tohto roku 10 rokov svojho vzniku. Boli to členky Slovenského zväzu žien, ktoré stáli na začiatku jeho zrodu a sú tam dodnes. Ony hľadali toho, kto by ich mo-

hol nacvičovať. Našli učiteľku hudobnej výchovy na tejto škole Annu Hončovú, ktorá vydržala s nimi pracovať už okrúhlu 10-ku rokov. A keby sme porátali, kolkokrát už vystupovali pri rôznych príležitostach, bolo by to pekných pár desiatok predstavení. Mnohé podujatia si už ani nevieme predstaviť bez nich, preto dúfam, že ich ešte dlho bude táto spevavá práca tešiť a zaujímať.

Kino "Žiare"

Počas roka bolo odohraných 164 filmov, z toho 60 detských. 19 filmov bolo slovenskej produkcie, 40 sovietskej, 62 ostatných socialistických krajín a 43 iných krajín. Okrem toho 22 plánovaných filmov nebolo premietnutých. 2-krát preto, že neprišiel film, 2-krát pre povahu na premietači a ostatné pre neúčasť divákov. Filmy sledovalo 7 204 divákov, z toho na slovenských filmoch bolo 789 divákov, na sovietskych 2 210 a na ostatných socialistických 1 926 divákov. Plánovaná ročná tržba 20 000.- Kčs sa prekročila o 999.- Kčs. K prekročeniu tržby prispelo určite aj usporiadanie "Týždňa atraktívnych filmov", keď bolo premietnutých 7 filmov v 9 predstaveniach, na ktorých bolo 716 divákov a tržba bola 3 876.- Kčs. V Mesiaci československo-sovietskeho priateľstva bolo odohraných v 12 predstaveniach 6 sovietskych filmov. Bolo na nich 1363 divákov s tržbou 2 886.- Kčs.

Budova Sokolovne, kde sa filmy premietajú je stále vo veľmi zlom stave a určite mnohých odradí aj slabo vykúrená miestnosť. Okresný národný výbor - odbor kultúry slíbil v budúcom roku finančnú pomoc na opravu.

Poľovnícke združenie

Poľovnícke združenie Holý vrch obhospodaruje 3 234 ha revír s 29 členmi. 14 sú robotníci, 3 družstevníci, 8 príslušníci inteligencie a 4 sú na dôchodku. Členovia vlastnia 24 guľových zbraní, čo je vysoké percento, lebo na nákup guľových zbraní je

potrebné zvláštne povolenie a nemusí ho dostať každý polovník

O zver sa postarali dobre. Všetky krmelce naplnili kvalitným senom. Pripravili 170 q sens a 130q obilného odpadu. Na objemové krmivo majú 15 krmelcov, na obilný odpad 5 a 29 soľníkov, ktoré pravidelne dopĺňajú.

V tomto roku ulovili 7 srncov, srny a srnčatá nelovili, lebo stále pretrváva nízky stav tejto zveri. Ulovili 8 jelenov, 12 jeleníc a 7 jelienčat. 2 jelenice našli uhynuté. Ďalej ulovili 2 dospelé diviaky, 11 lanštiakov a 10 diviačat. 3 lanštiaky našli uhynuté z neznámych príčin a 1 diviačicu a 2 diviačatá boli usmrtené autom. V revíri ulovili aj 17 kačic divých, 1 sluku lesné, 3 holuby hrivníky a 4 jazvece. Zo škodnej ulovili 11 túlavých psov, 15 túlavých mačiek, 8 líšok obyčajných a 2 sojkys.

Predpísanú dodávku zveriny splnili na 101% dodaním 1 702 kg jelenej a divičej zveri. Ostatná zverina bola rozdelená medzi polovníkov. Najsilnejšieho jeleňa ulovil Libor Ličko v bodej hodnote 192,5 CIC.

Lesná správa

Lesná správa má 4 pracovníkov na ústredí, 6 lesníkov na svojich úsekokach a 32 robotníkov. V tomto roku vytažili 8 300 m³ dreva, priblížili 8 150 m³ dreva, zalesnili 29 ha lesnej pôdy. Pri približovaní dreva používali 2 kone, 1 špeciálny lesný kolesový traktor a 1 univerzálny kolesový traktor.

V apríli komisia zložená zo zástupcov Okresného národného výboru - odboru polnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva, Lesoprojektu, Podnikového riaditeľstva štátnych lesov v Žiline a Lesného závodu Martin preverovala dodržiavanie predpisov lesného hospodárskeho plánu. Výsledok previerky ^{bol} dobrý, lebo ako jediná zo 6 Lesných správ u Lesného závodu Martin dodržala všetky predpisy. Aj v celozávodnej socialistickej súťaži si

v tomto roku odniesli prvenstvo.

Štátne majetky V roku 1987 Hospodárstvo Slovenské Pravno obrábalo 1 211 ha ornej pôdy a 609 ha lúk a pasienkov. Plánovali 3 800 000.-Kčs čistého zisku a v skutočnosti dosiahli 4 628 253.- Kčs. Priemer- ný mesačný zárobok na 1 pracovníka bol 2 950.- Kčs.

V rastlinnej výrobe dosiahli tieto výsledky:

<u>Plodina</u>	<u>Plán z 1 ha v q</u>	<u>Skutočnosť</u>
pšenica	45,00	50,80
jačmeň jarný	40,00	42,94
peluška	13,00	15,00
zemiský	200,00	211,00
viacročné krmoviny	300,00	342,00
kukurica	370,00	392,00
seno z lúk	140,00	152,00
seno z pasienkov	75,00	78,00

<u>Dodávky:</u>	<u>Plán</u>	<u>Skutočnosť</u>
jačmeň - osivo	9 700 q	9 700 q
peluška	260 q	356 q
zemiský - sadba	1 458 t	1 781 t

V zivočíšnej výrobe dosiahli takéto výsledky:

<u>Produkt</u>	<u>Plán</u>	<u>Skutočnosť</u>
mlieko	1 632 000 litrov	1 685 066 litrov
ovčí syr	4 000 kg	4 063 kg
ovčia vlna	1 150 kg	1 022 kg
mäso hovädzie	184 000 kg	185 797 kg
mäso bravčové	46 100 kg	43 623 kg
telce	600 kusov	632 kusov
prasatá	1 070 kusov	1 242 kusov

Dodávka:	Plán	Skutočnosť
mlieko	1 510 000 litrov	1 540 306 litrov
ovčia vlna	1 150 kg	1 022 kg
ovčísyry	4 000 kg	4 063 kg
hovädzie mäso	138 000 kg	142 500 kg
bravčové mäso	5 000 kg	11 102 kg
baranie mäso	5 000 kg	3 680 kg

V jenuári mali starosti s dojnicami, lebo veľkokapacitný kreván následkom snehovej kalamity ostal bez električkého prúdu. Keďže sa nemohlo kŕniť v ústrednom kŕnení, kravy trpeli zimou a práve vtedy sa pokazilo aj zariadenie na dojenie, takže 530 kráv takmer 2 dni nedojili.

Materská škola V školskom roku 1986/87 bolo v materskej škole v mladšom oddelení /3-4-ročné/ 16 detí a v staršom /5-ročné/ 24 detí. V decembri usporiadali slávnosť pri stromčeku. Deti predviedli svojim rodičom kultúrny program a dostali balíčky so sladkosťami. V marci - Mesiaci knihy navštívili Miestnu ľudovú knižnicu, oboznámili sa so spôsobom vypožičiavania kníh a vypočuli si niekolko básničiek z gramoplatne. V júni usporiadali autobusový zájazd do zoologickej záhrady v Bojniciach, na ktorom boli aj niektorí rodičia.

Základná škola Školský rok 1987/88 začínať v septembri na základnej škole 291 žiakov, z toho 147 dievčat. 120 žiakov je zo Slovenského Bravna. 2 oddelenia školskej družiny navštěvuje po ukončení vyučovania 38 žiakov 1.-4.ročník. Na ročníkoch 1.-4. učí 8 učiteľiek, v 5.-8. 9 učiteľov, riaditeľ školy Ján Ryba a jeho zástupkyňa Hilda Lichnerová. 1.-6.ročník má paralelky, ale 7. a 8. ročník má len po jednej triede. V školskej jedálni sa stravuje 115 žiakov 1.-4. ročníka, 104 žiakov 5.-8. ročníka, 30 zamest-

nancov školy a detská lekárka.

Vo februári absolvovalo 26 žiakov 6. ročníka plavecký výcvik na krytej plavárni v Martine a 29 žiakov 7.ročníka 7-dňový lyžiarsky výcvik na Stráži.

Medzinárodný deň detí oslavili žiaci spoločnou návštěvou filmového predstavenia v Sokolovni. 25.februára sa konali v telecvični oslavavy 39.výročia Vítazného februára a 5.novembra z príležitosti 70.výročia Veľkej októbrovej socialistickej revolúcii. Kultúrny program pripravili učitelia so žiakmi. 17.októbra sa v priestore tanečného kola konal Dukelský pretek brannej zdatnosti, ktorého sa zúčastnili všetci žiaci od 3.ročníka. Súťažili v behu a hode granátom a od 5.ročníka aj v streľbe zo vzduchovky.

Žiaci nazbierali 6 060 kg odpadového papiera, 200 kg plodov pagaštáma konského, 126 kg makovic, 60 kg šípok, 20 kg pomarančovej kôry a 6,5 kg liečivých rastlín.

V júni končilo 8.ročník 35 žiakov, z ktorých 4 pokračovali v štúdiu na gymnáziu, 4 na stredných odborných školách s maturitou, 9 na stredných odborných učilištiah s maturitou a 18 na odborných učilištiah bez maturity. 10 z nich sa vyučia pre strojárstvo, 3 pre stavebnictvo, 4 pre polnchospodárstvo a 1 bude baníkom.

Len čo 29.júna sa rozdali vysvedčenia, už sa škola začala meniť na pioniersky tábor. Dva turnusy boli z Jednoty Nitra a jeden z Turčianskych ľahčiarí Martin. Rekreovalo sa tu okolo 500 detí vo veku 6 až 14 rokov.

Závodný výbor Revolučného odborového hnutia pri základnej škole usporiadal pre svojich členov 1-dňový autobusový zájazd na výstavu Agrokomplex 87 v Nitre.

ošetrených 11 025 pacientov, doma navštívených a ošetrených 1 609. Vo veku 30-60 rokov v rámci akcie KVOP /kardio-vaskulárno-onkologický program/ bolo vyšetrených 100 občanov aj s tými, ktorí sú opakovane vyšetrení po 5 rokoch.

V ambulancii pre deti do 14 rokov bolo vyšetrených 5 082 pacientov. Doma lekárka navštívila 85 chorých detí a detská sestra navštívila doma 545 detí. Preventívne prehliadky a očkovanie urobili v materskej škole u 365 detí a v základnej škole u 653 žiakov. Od mája tohto roku ordinuje detská lekárka už 3 dni v týždni - utorok, streda a piatok.

V ambulancii u zubného lekára sedelo na zubárskom kresle 727 pacientov do 14 rokov a 2 320 dospelých. U detí urobili 373 plomb a vytrhli 8 stálych a 145 mliečnych zubov. U dospelých zaplombovali 729 zubov, 583 vytrhli a 59 pacientom urobili celkovú nahradu chrupu snímateľnú a 55 čiastočnú /umelý chrup/. 90 urobili pevnú nahradu, takzvaný mostík. 4 mesiace v tomto roku lekár neordinoval, lebo zastupoval lekára v inej ambulancii. V októbri bolo namontované nové modernejšie zubárske kreslo aj stroj.

Rôzne

Ladislav Bohačík, vedúci Lesnej správy, ktorý je členom Klubu slovenských sokoliarov chová od roku 1981 orla skelného /*Aquila chrysaetos*/ a sokoliarsky ho cvičí. V septembri 1986 na požiadanie Krátkeho filmu Bratislavu bol s ním týždeň vo Vysokých Tatrách, kde s orlom nakrídali zábery do prírodopisného filmu. Tam sa bližšie zoznámil s režisérom a kameramanom Mikulášom Ricottim. Pri jednom stretnutí s ním ho poprosil o návštevu Slovenského Pravna, pri ktorej by v Sokolovni premietol svoje prírodopisné filmy. Návšteva sa uskutočnila 12. februára. Najprv boli premietnuté 4 krátke filmy - Kamzík tatranský, Svišť vrchovský, Svišť divá a Cyklamen tatranský. Potom riaditeľka

Miestneho kultúrneho strediska hosta privítala a otvorila besedu. Otázok bolo veľa a besedovalo sa vyše hodiny. 125 prítomných zaujala aj kamera s príslušenstvom, s ktorou boli premetnuté filmy natočené. Bolo to veľmi vydarené podujatie, na ktoré sa dlho spomínalo. /Článok zo Života Turca je založený v dokumentácii ku kronike./

Od 1.apríla je pri miestnom národnom výbere zriadená prevádzkáreň, ktorá má 5 stálych zamestnancov, vlastní fekálne auto, traktor s prívesom a Škodu STW 1203, ktorú kúpili v októbri v autobazári. Podľa potreby pracuje v prevádzkárni aj stavebná čata zložená z dôchodcov. Pracovníci na požiadanie poskytujú služby občanom. K 31.decembru mali 550 631.- Kčs tržieb a výdavky činili 340 592.- Kčs. Práca sa im teda darí. Okresný národný výbor im poskytol 220 000.- Kčs na zakúpenie neobývaného domu, kde budú mať svoje sídlo.

Výrobné družstvo Turiec Turany pokrývalo v jarných mesiacoch strechu budovy miestneho národného výboru novým plechom, čo stálo 60 000.- Kčs. Strechu materskej školy opravili za 30 000.- Kčs, lebo už pretekala. Nie je to prískoro? Prečo sa v tuncajších podmienkach povolujú stavby s plochou strechou?

Materská škola je v krásnom prostredí, ale značne vzdialenosť od stredu obce. Boli problémy s dopravou detí do nej. Na žiadosť rodičov a riaditeľky materskej školy je od 1.septembra zavedený nový autobusový spoj, ktorý o 7.20 a o 16.hodine premáva až ku škole.

Už 5 rokov ubehlo od výstavy ľudového umelca Dušana Pěščíka a náš občan je stále rovnako pracovitý a čoraz známejší širšiemu okruhu ľudí. Od 1.septembera 1986 je členom amatérskeho folklórneho súboru Turiec v Martine. Je inštrumentálnym sólistom. Hrá na vlastnoručne vyrobených hudobných nástrojoch - gaj-

dách, fujare, pišťale dvojačke, koncovej pišťale a na drumblí, ktorú nerobil ešte. Hudbu nacvičuje podľa počutia, keďže v notách sa nevelmi vyzná. V júni 1986 bol so súborom v Nemeckej demokratickej republike, kde okrem iných miest vystupovali aj v Berline. Zúčastnil sa folklórneho festivalu vo Východnej, vystupoval tiež na Spišských výstavných trhoch a na výstave Agrokomplex v Nitre. Od 29. septembra do 13. októbra bol spolu so súborom na medzinárodnom folklórnom festivale v Ljubiji.

Dušan Pšenčík už od roku 1983 pracuje pre Ústredia ľadovej umeleckej výroby v Bratislave. Vyrába náramky z mosadze a alpaky podľa návrhu výtvarníčky alebo podľa vlastného, ktorý mu schvália. Bol som v jeho minidielničke, sledovala ho pri práci a nazaj je to umelec. Jeho práca vyžaduje nielen šikovné ruky, ale aj veľa trpeznosti, umeleckého cítenia, nadanie a lásku k tejto mravdej práci. V tomto roku na požiadanie zhотовil pre Národopisné múzeum v Martine rapkáč, ktorým sa kedysi v čase pôstu miesto zvonenia oznamoval začiatok bohoslužieb. Robil ho podľa rapkáča v katolickom kostole, ale ^{kn} je pokazený. Je to drevené zariadenie, kde pri otáčaní kľukou drevené lišty vydávajú prenikavý rytmický rapčavý zvuk.

V lete sa na miestnom národnom výbere telefonicky ohlásil pracovník západonemeckej televízie, ktorá má svoje vysunuté pracovisko v Prahe. Dojednal si návštenu u Dušana Pšenčíka. 14. septembra prišli 4 pracovníci, z ktorých jeden hovoril česky. Najprv si všetko prezreli, určili scenár a natáčali. Hru na fujare natočili pri ovečkách na salaši a Dušan Pšenčík bol oblečený v turčianskom kroji, ktorý si takmer ešte zhotovil ešam. Filmovali ho aj pri práci v dielni, aj pri hre na rôzne ním zhotovené hudobné nástroje.

V júni mal tiež vopred dojednanú návštěvu z českého časopisu Květy, pre ktorý poskytol interview a samozrejme, že on a jeho výrobky boli vhodným objektom fotografovania.

Od roku 1980 vykonáva Ján Páleš /Z máru/ z Liešna zástupcu Štátnej sporiteľne v Martine a každú stredu od 17. do 19. hodiny v kancelárii občianskeho výberu v kultúrnom dome prijíma vklady a vydáva úspory. Takmer každý občan Liešna a Kalamenovej má ním vyhotovenú vkladnú knižku. Úspory všetkých činia okolo 2 miliónov korún.

Pred 3 rokmi zomrela 82-ročná Božena Chorvátová, učiteľka, ktorá bola na invalidnom dôchodku od roku 1950. Od roku 1954 do roku 1960 spolupracovala so slepeckou tlačiarňou v Levoči a prepísala Brailovým písmom niekoľko desiatok kníh. Tlačiarňu, ktorú používala som získala od jej sesternice Marty Chorvátovej a uložila som ju k dokumentačnému materiálu. Božena Chorvátová od roku 1960 ešte niekoľko rokov bola externou pracovníčkou retrospektívnej bibliografie Matice slovenskej v Martine.

Občania Slovenského Pravna majú objednaných 78 druhov časopisov a novín, ktoré im doručuje pošta. Spolu je to 647 periodik. V Kalamenovej odoberajú 13 druhov, čo je 56 periodik a v Liešne 18 druhov, čo je 77 periodik.

Základná organizácia Slovenského zväzu včelárov v Turčiansky Tepliče má svoj obvod v Slovenskom Pravne, do ktorého patrí aj Kalamenová, Liešno a Brieštie. Dôverníkom pre tento obvod je Jozef Uhliarik, učiteľ na základnej škole. V Slovenskom Pravne je 14 včelárov, ktorí majú 139 včelstiev. 4 včelári vlastnia aj kočovné vozy. Jozef Uhliarik má kočovný voz na 32 včelstiev, Peter Uhliarik na 16, Jozef Griger tiež na 16 a Ján Maršala na 20 včelstiev. Jozef a Peter Uhliarik mali tohto

roku kočovné vozy v Nitrianskom Pravne, Nedožeroch, Santovke a za Budišom v lese. Griger a Maršala kočovali len blízko za lesnou znáškou. V Kalammenovej sa 3 včelári s 18 včelstvami a v Liešne včelári nie sú. Včely boli napadnuté klieštikom včeliom, ale včelári ho ešte v zime účinným chemickým prostriedkom odstránili. Počasie tohto roku včelárom nevelmi prialo. Dlhá a tuhá zima, neskora a daždivá jar. Najlepšia znáška bola koncom júna s začiatkom júla.

V máji prišla prvýkrát na návštevu mama a sestry Božena Púchovská rodená Miháliková, ktorá v roku 1968 nelegálne odišla s manželom do Kanady, kde doteraz žije. V septembri tiež prvýkrát po 19 rokoch prišiel na návštevu Jozef Hanus, ktorý v roku 1968 nelegálne vycestoval do Južnej Afriky a teraz žije v Austrálii.

Počasie a príroda Zima bola tohto roku ako sa patrí. Nový rok začínal -13 stupňami a snehu napadlo vyše pol metra. Stále mrazlo a v nedeľu 11.januára pri -20 stupňoch začal fúkať silný vietor. Narobil riednu kalamitu. Už okolo 17.hodiny zafúkalo hlavnú cestu nad Polieriekou a pri Ivančinej. Nebola zjezdňa až do utorka. V pondelok sa v škole učili len miestne deti. Do predajne neboli dovezený chlieb a mlieko. 13.januára bolo ráno -25 a cez deň pri -18 výdatne snežilo, ale vietor už nefúkal, takže cesty boli uvoľnené a premávka okolo poludnia obnovená. Až do 7.februára boli mrazy až -23. 9. sa zrazu otepnilo a až do 23.februára bolo teplo, aj +8 stupňov. Podľa ľudového príslovia Matej /24.2./ lady láme a keď ich nenájde, tak ich narobí. A tohto roku sa to potvrdilo. 24.februára bolo ráno -11, 25 už -13 a zima pokračovala. 8.marca -16. Prvý jarný deň vyzeral ako Vianoce. Bolo -6 a čerstvo napadnutý sneh. Oteplenie prišlo až koncom marca.. Koniec apríla a začiatok máje sa prejavil rannými mrazíkmi. Leto

sa chlásilo v júni poriednymi horúčavami, ktoré tvali asi mesiac. Bolo až 30 stupňov. V polovici júla sa po daždi ochladilo a bolo po lete. Často pršalo a teploty málo nad 20. Jeseň bola pomerne teplá a suchá. Jelenia ruja začala v polovici septembra a trvala takmer 4 týždne. Polovníci hovorili, že bola dobrá. 18. septembra začala vichrica spojená s búrkou a prudkým daždom. Bola to hrôza, čo sa dialo za tých 15 minút. Veľké šťastie, že ľo netrvalo dlhšie. Aj tak bolo tu poškodených 10 striech. Na velkokapacitnom kravíne bola spolovice strhnutá strecha a poškodené ďalšie, takže Hospodárstvo Slovenské Pravno malo škodu za 40 000.- Kčs. V Kalammenovej jeden dom ostal úplne bez krytiny a popraskali sa múry.

Prvý sneh napadol až 6. decembra. Nasnežilo zo 2 cm a za 3 dni nebolo po ňom ani stopy. Vianoce boli bez snehu a na blate. Aj do nového roku sme vstupovali za rovnákuho počasia.

2. apríla priletel na hniezdo na komíne kaštiela bocian biele/Ciconia ciconia/ a o niekoľko dní druhý. Hniezdo si upravovali a zdalo sa, že aj sedia na vajíčkach, ale mláďatá nevyviedli.

Výr skalný /Bubo bubo/ hniedzil na svojom starom mieste na Sokole a vyviedol 2 mláďatá, ktoré Ladislav Bohačík okružkoval.

Zápis do kroniky bol schválený Radou
Miestneho národného výboru v Slovenskom
Pravne na zasadnutí dňa 3. marca 1988.

Miestny národný výbor
038 22 SLOVENSKÉ PRAVNO
okres Martin

18
mm
P